

ANAK

A U T I S M E

Terapi dan Sokongan

EDISI KEDUA

Sakinah Idris
Shafiah Rosli
Aisyah Amirah Hamdan

© Penerbit UiTM, UiTM 2025

Hak Cipta Terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluar ulang mana-mana bahagian artikel, ilustrasi dan isi kandungan buku ini dalam apa juga bentuk dan dengan cara apa jua sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman atau cara lain sebelum mendapat izin bertulis daripada Pengarah, Penerbit UiTM, Universiti Teknologi MARA, 40450 Shah Alam, Selangor Darul Ehsan, Malaysia. E-mel: penerbit@uitm.edu.my

Penerbit UiTM adalah anggota
MAJLIS PENERBITAN ILMIAH MALAYSIA

Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Perpustakaan Negara Malaysia

Rekod katalog untuk buku ini boleh didapati
dari Perpustakaan Negara Malaysia

ISBN 978-629-496-080-0

Pereka Kulit Buku : Nurhunaina Mohd Bani

Pereka Letak : Nurhunaina Mohd Bani

Dicetak di Malaysia oleh: Pusat Percetakan UiTM

Kolej Pengajian Seni Kreatif

Universiti Teknologi MARA

40450 Shah Alam

Selangor

Kandungan

<i>Senarai Rajah</i>	vii
<i>Senarai Jadual</i>	ix
<i>Kata Pengantar</i>	xi
<i>Prakata</i>	xiii
<i>Pendahuluan</i>	xv
BAB 1	1
PENGENALAN	1
▪ Gangguan Spektrum Autisme	1
▪ Faktor Risiko	2
BAB 2	5
SIMPTOM	5
▪ Kriteria Diagnostik DSM-5	6
▪ Tahap Keseriusan	7
▪ Kategori Gangguan Spektrum Autisme	9
BAB 3	11
PENILAIAN DAN DIAGNOSIS	11
▪ Pemantauan Perkembangan	13
▪ Saringan Perkembangan	13
▪ Penilaian Diagnosis: Terapis Psikologi Klinikal	14
▪ Penilaian Komunikasi: Terapis Bahasa dan Pertuturan	15
▪ Penilaian Pemulihan Cara Kerja: Terapis Cara Kerja	17

Prakata

Kami bersyukur ke hadrat Allah SWT kerana dengan limpah kurnia-Nya kami berjaya menyempurnakan buku *Anak Autisme: Terapi dan Sokongan Edisi Kedua* ini. Buku ini dihasilkan bertujuan berkongsi ilmu baharu dan terkini sebagai panduan kepada ibu bapa, guru, doktor, terapis dan semua yang terlibat dalam rawatan anak autisme. Huraian dan olahan yang terkandung dalam buku ini dilakukan berdasarkan bukti dan pengalaman daripada penulis sendiri. Cadangan, huraian dan olahan yang dibincangkan dalam buku ini boleh dijadikan panduan untuk membantu anak autisme dalam mencapai keupayaan optimum. Tiada pendekatan yang sempurna, namun ibu bapa, guru, doktor dan terapis perlu bijak dan kreatif mengolah serta menggunakan cadangan mengikut keperluan kanak-kanak autisme.

Struktur isi kandungan dalam buku ini hampir sama seperti buku pertama bermula dengan definisi, diagnosis, tanda-tanda dan seterusnya panduan intervensi daripada tiga terapis seperti psikologi klinikal, terapi cara kerja dan terapi bahasa dan pertuturan. Dalam buku *Anak Autisme: Terapi dan Sokongan Edisi Kedua* ini, kami kongsikan kelainan dengan cara membincangkan kes-kes yang pernah dirawat oleh kami sebagai panduan dan diagnosis mengikut *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5)*. Panduan juga diberikan berkaitan permohonan pendaftaran Orang Kurang Upaya (OKU). Seperti buku edisi pertama, kami berharap buku ini mampu memberi kepuasan dan kefahaman kepada pembaca untuk memahami penyakit autisme dalam kalangan kanak-kanak menggunakan kaedah-kaedah intervensi terbaru yang dicadangkan serta memanfaatkan bantuan daripada kumpulan-kumpulan sokongan badan bukan kerajaan.

ANAK

A U T I S M E

Terapi dan Sokongan

EDISI KEDUA

aspek penting yang dihuraikan dalam buku ini adalah berkaitan dengan intervensi tingkah laku, komunikasi serta cara kerja, selain mengetengahkan dua kajian kes yang melibatkan penilaian dan terapi sebagai panduan pembaca. Penulis berharap *Anak Autisme: Terapi dan Sokongan Edisi Kedua* dapat memberi panduan mengenai penjagaan anak autisme secara menyeluruh kepada ibu bapa, guru-guru, ahli profesional, dan masyarakat umum.

Anak Autisme: Terapi dan Sokongan Edisi Kedua adalah buku yang dihasilkan bersama-sama tiga orang terapis yang mahir dan berpengalaman dalam tiga bidang yang berbeza iaitu psikologi, bahasa dan pertuturan serta cara kerja. Edisi kedua ini membawa pembaca mengenali kriteria diagnostik gangguan spektrum autisme menggunakan The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5). Antara

SAKINAH IDRIS (MAHPC(CP)00078) ialah pensyarah di Fakulti Perubatan, Universiti Teknologi MARA (UiTM), Kampus Sungai Buloh dan Hospital Al-Sultan Abdullah UiTM. Beliau telah dianugerahkan ijazah Sarjana Muda Sains Kemanusiaan – Psikologi (Kepujian) daripada Universiti Islam Antarabangsa Malaysia pada tahun 2009. Seterusnya beliau memperoleh ijazah Sarjana Psikologi Klinikal daripada Universiti Kebangsaan Malaysia. Pada tahun 2023, beliau telah menerima ijazah kedoktoran daripada Erasmus University Rotterdam, Netherlands dengan kajian tesis berkaitan keberkesanan PEERS®, program interaksi sosial dalam kalangan remaja autisme. Beliau juga aktif berkongsi ilmu dan membantu kanak-kanak autisme di kliniknya.

SHAFIAH ROSLI (MAHPC(SLT)00221) ialah pegawai pemulihan pertuturan di Hospital Al-Sultan Abdullah UiTM. Beliau memperoleh Ijazah Sarjana Muda Patologi Pertuturan (Kepujian) daripada Universiti Sains Malaysia pada tahun 2010. Beliau berpengalaman mengendalikan kanak-kanak dengan kesukaran bahasa dan pertuturan di pelbagai lapisan intervensi antaranya di sektor terapi swasta, sekolah antarabangsa dan di hospital universiti. Beliau terlibat dalam pelbagai jenis kajian, perkongsian ilmu termasuklah penglibatan dalam perkhidmatan komuniti seperti saringan kanak-kanak sekolah rendah berkeperluan khas peringkat negeri Selangor.

AISYAH AMIRAH HAMDAN (MAHPC(OT)01860) ialah pegawai pemulihan cara kerja di Hospital Al-Sultan Abdullah UiTM. Beliau telah menamatkan pengajian dalam bidang Pemulihan Cara Kerja dan memperoleh ijazah Sarjana Muda Pemulihan Cara Kerja (Kepujian) pada tahun 2015. Beliau berpengalaman dalam mengendalikan terapi cara kerja bagi kanak-kanak berkeperluan khas seperti lewat pertuturan, palsi cerebrum, sindrom down, autisme, lewat perkembangan, dan masalah pembelajaran. Beliau telah berkhidmat selama tujuh (7) tahun dalam sektor swasta sebelum berkhidmat di Hospital Al-Sultan Abdullah, UiTM pada tahun 2022. Beliau juga terlibat dalam sesi perkongsian ilmu dan aktiviti bersama para guru dan murid pendidikan khas di sekolah.